

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

PSIXOLOGIYA YO'NALISHI

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 107 sahifa,
1-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

- Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik*
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING INTELLEKTUAL RIVOJLANISHIDA PEDAGOG SHAXSINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	8
Ashurov Ramzidin Ramazonovich	
SUITSIDIAL HOLATLARNI KELTIRIB CHIQARUVCHI OMILLAR	11
Sadilloev Odiljon Oripovich	
MAHKUM SHAXSINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI O'RGANISH YUZASIDAN ILMIY TAHLILLAR	15
Turdiyev Zafar Erkinovich	
TALABALARDA KORRUPTION XULQ-ATVORGA IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	18
Xamidov Mansurjon Abduxalilovich	
AYOLLARDA KETISH ISTAGI FENOMENI VA MIGRATSIYA MOTIVLARINING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI (ICHKI MIGRANT AYOLLAR MISOLIDA)	21
Sadullayeva Jamilaxon Ibodilla qizi	
HARBIY XIZMATCHILARDA PSIXIK O'ZINI O'ZI BOSHQARISH DOIRASIDA PSIXOLOGIK HIMOYA MEKANIZMLARINING QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI.....	30
Qiyomxo'jayeva Madina Rustambek qizi	
NAMANGAN OILALARIDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK TAVSIFI	35
Turg'unboyeva Azizaxon G'ulomovna	
PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI KASBIY FAOLIYATIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISH	39
Berdiyeva Raxima Shakarboyevna	
O'ZBEKISTON PSIXOLOGLARI TADQIQOTLARIDA EMOTSIONAL HOLATLAR VA AYBDORLIK HISSINING PSIXOLOGIK TAHLILI	44
Sultanova Saida Muhiddin qizi	
DEVIANT XULQLI YOSHLARNING IJTIMOY MOSLASHUV MEKANIZMLARIDA HISSIY-IRODAVIY JIHATLARNING AHAMIYATI	47
Zaripova Zilola Erkin qizi	
SHAXSDA IMPOSTER SINDROMI VA SALBIY BAHOLANISHDAN QO'RQISHNING PSIXOLOGIK ALOQADORLIGI	51
Yuldasheva Nilufarxon Sherqo'zi qizi	
КОЛЛЕКТИВИЗМ И ИНДИВИДУАЛИЗМ В МЕЖЭТНИЧЕСКОМ ОБЩЕНИИ: КУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВАНИЯ ПОВЕДЕНИЯ В ВОСТОЧНЫХ И ЗАПАДНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	54
Айдарова Диана Сматуллаевна	
O'QITUVCHILARGA KO'RSATILADIGAN PSIXOLOGIK XIZMATNING ILMIY ASOSLARI	62
Usmonova Dilnoza Bahodir qizi	
DESTRUKTIV AXBOROT TAHDIDLARIGA QARSHI PSIXOLOGIK PROFILAKTIKA STRATEGIYALARI.....	66
Barakayeva Nilufar Zubaydullo qizi	
THE STRUCTURAL MODEL OF STUDENTS' ENGAGEMENT IN LIFELONG LEARNING	72
Y.K. Quliev	
"PSYCHOLOGICAL CORRECTION MODEL OF COGNITIVE IMPAIRMENTS IN PATIENTS WITH CORONARY HEART DISEASE"	79
Kudratova Aziza Ne'matovna	
DEVIANT GURUHGA MANSUB YIGIT VA QIZLARNING SHAXSIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINING "DEVIANT XULQ-ATVORGA MOYILLIK" VA "INTERNETGA QARAMLIK" BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	83
Akbar Begaliyevich Chimanov, R.Abdurasulov	

O'SMIRLIK DAVRIDAGI STRESSNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	88
Tulyaganova Gulnoza Olimjonovna	
TALABALARDA XARAKTER AKSENTUATSIYASI VA GENDER XUSUSIYATLARINING O'ZGARISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	93
Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Janabaeva Raxima Orazali qizi	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINING MAMLAKATIMIZ HAYOTIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	96
Abdikadirov Umidjon Ruzbayevich	
SUITSIDAL XULQ-ATVORNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI.....	101
Tursunova Ozoda Abdullayevna	

SUITSIDAL XULQ-ATVORNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI

Tursunova Ozoda Abdullayevna

IIV Akademiyasi Xizmat psixologiyasi va kasbiy madaniyati kafedrasida katta o'qituvchisi,
psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Maqolada suitsidal xulq-atvorni shakllantiruvchi asosiy omillar va ularni tushunish uchun taklif etilgan turli nazariy yondashuvlar tahlil qilingan. Shaxsda suitsidal tendensiyalarning paydo bo'lishini tushunish uchun ijtimoiy, psixologik va biologik omillar o'rganilgan. Maqolada har bir nazariy yondashuvning afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqiladi, shuningdek, ularning amaliy ahamiyati va kelajakdagi tadqiqotlar uchun istiqbollari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: suitsid, xavf gurux, genetik nazariya, patofiziologik nazariya, patopsixologik nazariya, psixoanalitik nazariya, analitik nazariya, individual psixologik jihatlar, psixodinamika, ego-psixologiya, fenomenologik yondashuvlar.

Abstract: The article analyzes the main factors shaping suicidal behavior and reviews various theoretical approaches proposed to understand it. Social, psychological, and biological determinants are examined to explain the emergence of suicidal tendencies in individuals. The advantages and limitations of each theoretical perspective are considered, along with their practical implications and prospects for future research.

Key words: suicide, risk group, genetic theory, pathophysiological theory, pathopsychological theory, psychoanalytic theory, analytical theory, individual psychological aspects, psychodynamics, ego-psychology, phenomenological approaches.

Аннотация: В статье проанализированы основные факторы, формирующие суицидальное поведение, а также рассмотрены различные теоретические подходы, предложенные для его понимания. Для объяснения возникновения суицидальных тенденций у личности изучены социальные, психологические и биологические факторы. В статье обсуждаются преимущества и недостатки каждого теоретического подхода, их практическая значимость и перспективы для будущих исследований.

Ключевые слова: суицид, группа риска, генетическая теория, патофизиологическая теория, патопсихологическая теория, психоаналитическая теория, аналитическая теория, индивидуальные психологические аспекты, психодинамика, эго-психология, феноменологические подходы.

KIRISH

Jamiyatda insonning hayoti va sog'lig'ini asrash, yoshlarning ruhiy holatiga alohida e'tibor qaratish dolzarb masalalardan biridir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan keng ko'lami islohotlar, yoshlar siyosati va ma'naviy-ma'rifiy dasturlar bu borada muhim asos bo'lib xizmat qilmoqda. Mamlakat rahbari tomonidan yoritilgan ma'naviy qiymatlar, sog'lom turmush tarziga chaqiriqlar va ruhiy salomatlikni mustahkamlash¹ga qaratilgan nutqlar ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin egallaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezident nutqlarida va asarlarida inson hayoti qadrini himoya qilish, yoshlar o'rtasida salbiy omillarni, jumladan suitsidal tendensiyalarni oldini olish zarurati borasida qat'iy ta'kidlar bor. Bu esa suitsidal xulq-atvorni shakllantiruvchi omillarni aniqlash va ularga qarshi samarali chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun nazariy yondashuvlarni chuqur o'rganish va tahlil qilish zarurligini ko'rsatadi.

Hozirgi kunda suitsidal xulq-atvorni shakllantiruvchi omillar kompleks tabiatga ega bo'lib, ularning ijtimoiy, psixologik va biologik jihatlari mavjud. Mazkur maqola mazkur omillarning har birini nazariy jihatdan tahlil qiladi va ularning o'zaro ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Shuningdek, maqolada Prezident nutqlarida ta'kidlangan ma'naviy-axloqiy yondashuvlar bilan ilmiy nazariyalar o'rtasidagi uyg'unlik va farqlar ham ko'rib chiqiladi.

1 Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yildagi nutqlari. Toshkent: prezident.uz, 2019. <https://president.uz>

Bugungi kunda suitsidal xulq-atvorni tushunish va uni oldini olish masalalari mamlakatimizning ijtimoiy-siyosiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lib, shu jihatdan mazkur mavzudagi nazariy tahlillar, shuningdek Prezident ta'limotlariga tayangan amaliy chora-tadbirlar davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalishlardan biridir.

O'z joniga qasd qilish inson salomatligi uchun jiddiy muammo. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda har uch soniyada bitta o'z joniga qasd qilishga urinish bo'ladi va taxminan har daqiqada o'z joniga qasd qilish sodir bo'ladi. Bu shuni anglatadiki, harbiy mojarolarga qaraganda o'z joniga qasd qilish orqali ko'proq odamlar o'lmoqda. Shu sababli, dunyoning barcha mamlakatlarida o'z joniga qasd qilishni kamaytirish muammosi sog'liqni saqlash tashkilotlarining muhim vazifasidir.

Hozirgi vaqtda o'z joniga qasd qilish holati xilma-xilligi va murakkabligini to'liq tavsiflovchi nazariya yo'q. Psixologiyada ko'plab nazariyalar mavjud, lekin, bu nazariyalar o'z joniga qasd qilish harakatining bir tomonlama xususiyatlarini tushuntiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu maqolada o'z joniga qasd qilishning omillarni o'rgangan nazariyalar tahlil qilindi. *O'z joniga qasd qilishning genetik nazariyalari*. Ushbu nazariya o'z joniga qasd qilishni xulq-atvorining shakllanishida irsiy omillarning roli muhokama qilinadi, deb hisoblaydi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, oilada o'z joniga qasd qilganlarning mavjudligi bu xavf omillaridan biridir. Amerika yozuvchisi Ernest Miller Xeminguey otasi bilan bir xil qurol bilan o'zini otib o'ldirdi va 1990 yillar boshida uning nabirasi o'z ixtiyori bilan olamdan o'tdi. Psixologik adabiyotlarni tahlil qilinganda deyarli barcha qishloqlarda yashovchi oilalar oila vakilidan biror kishi o'z joniga qay bir usulda qasd qilgan bo'lsa uning qarindoshlari shu tariqa o'z jonlariga qasd qilgan holatlari tasvirlangan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, o'z joniga qasd qilganlarning taxminan 6 % ota-onalardan biri o'z joniga qasd qilganlar hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'z joniga qasd qilishning biokimyoviy jihatlari. Tadqiqotlar natijasida shuni ko'rsatadiki, o'z joniga qasd qilish tendensiyasi bilan ajralib turadigan odamlarda ma'lum biokimyoviy ko'rsatkichlarning o'zgarishi mavjudligi aniqlangan. O'z joniga qasd qilishga moyil bo'lgan insonlarda ba'zida miya sopidagi 5-gidroksi-indoluksustik kislota va serotonin konsentratsiyasining pasayishi hamda imipraminning miya to'qimalariga ulanishining pasayishi kuzatiladi. Monopolyar depressiya, shaxsiyatning buzilishi, shizofreniya bilan azoblanayotgan odamlarda va o'z joniga qasd qilishga uringanlar, orqa miya suyuqligi (SMJ) 5-gidroksiindolukasustik kislota konsentratsiyasi kamayadi; shuningdek, ularda gipotalamus-gipofiz-buyrak usti bezlari tizimining faolligi kuchayganligi (xususan, kortizolning siydik bilan chiqarilishi ortishi) haqida dalillar mavjud. Ba'zi tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, bu ko'rsatkichlar haddan tashqari emotsional va zaif shaxslarni aniqlashga imkon beradi (ular bilan tavsiflanadi, gipotalamus-gipofiz-buyrak usti bezining faolligi), shuningdek, impulsiv harakatlarga moyil bo'lgan bemorlar (5-gidroksiindoluksustik kislota konsentratsiyasining pasayishi SMJ). Agar bu biokimyoviy o'zgarishlar emotsional xususiyatlar bilan birlashtirilsa, o'z joniga qasd qilish xavfi yuqori bo'lishi mumkin. Serotonin almashinuvidagi o'zgarishlar o'z joniga qasd qilganlarda ham, o'z joniga qasd qilishga uringanlarda ham, shuningdek, bir qator ruhiy kasalliklarda ham aniqlangan.

O'z joniga qasd qilishning patofiziologik nazariyalari. O'z joniga qasd qilishning eng keng tarqalgan patofiziologik asoslari, birinchi marta I.P. Pavlov ishlarida ko'rishimiz mumkin, inson uchun yetakchi reflekslardan biri - hayotga bo'lgan qiziqishning yo'qolishi, uning qiymati va ma'nosini yo'qotish bilan birga keladi. Ko'pgina hollarda, maqsadli reflekslarning tormozlanishi qisqa muddatli, kamdan-kam hollarda uzoq davom etadi. Tugallanmagan o'z joniga qasd qilish holatlari tahlili shuni ko'rsatadiki, o'z joniga qasd qilishga uringanlar ko'pincha o'z qilmishlariga tavba qilmaydilar, yordam so'raydilar, faqat ba'zida ular yana o'z joniga qasd qilishga urinishadi.

O'z joniga qasd qilishning patopsixologik nazariyasi. Ko'pincha o'z joniga qasd qilishga uringanlar ong va fikrlashning buzilishi bilan xarakterlanadi. Bu holatda o'z joniga qasd qilish harakati keskin buzilish bilan izohlanadi atrofda dunyoni idrokning buzilishi, amalga oshirilayotgan harakatlarni, haqiqatni va bundan kelib chiqadigan xavf darajasini to'g'ri baholay olmaslik. Tegishli tibbiy nazorat bo'lmasa, o'z joniga qasd qilish yuqori tana haroratining oshishi va tananing qattiq intoksikatsiyasi (gripp, bezgak va boshqalar) bilan kechadigan bir qator kasalliklarda rivojlanadigan o'tkir operatsiyadan keyingi (behushlik) psixoz yoki yuqumli deliriyasi (ruxiy buzilish, diqqat, idrok va emotsional xolatlarning buzilishi) holatida paydo bo'lishi mumkin. Kamdan-kam xolatlarda o'z joniga qasd qilish ongli ravishda norozilik harakati (ochlik e'lon qilish, o'z-o'zini yoqish) sifatida amalga oshiriladi.

Psixoanalitik nuqtai nazaridan o'z joniga qasd qilish. Zigmund Freyd nazariyasi. Psixoanaliz nazariyasining asoschisi Zigmund Freyd o'z joniga qasd qilishni insonda ikkita asosiy harakat borligi haqidagi g'oya asosida

tahlil qilgan: Eros - hayot instinkti va Tanatos - o'lim instinkti. Inson nafaqat yashashni, sevishni va o'z farzandlarida o'zini davom ettirishni xohlaydi – shunday davrlar yoki ruhiy holatlar mavjud bo'ladiki inson o'limni orzu qilib qoladi.

Freyd (uning o'limini ham o'z joniga qasd qilish harakati deb hisoblash mumkin - saraton kasalligi bilan og'rigan va u o'z shogirdi Maks Shurdan unga o'limga olib keladigan morfin inyeksiyasini berishni so'ragan) har bir odamda tajovuzkor destruktiv xulq-atvor tarzda ifodalangan o'lim instinkti (Tanatos) borligiga ishongan. Bu tajovuz tashqi (antisotsial xulq-atvorda namoyon bo'ladi) yoki o'ziga (autoagressiya, o'ziga zarar etkazish, o'z joniga qasd qilish) yo'naltirilishi mumkin. Libido va "o'lim instinkti" o'rtasidagi nomutanosiblik holatlarida yuzaga kelsa o'z joniga qasd qilishga urinishi mumkin.

Karl Menninger nazariyasi. Psixoanaliz maktabining izdoshi, amerikalik olim Karl Menninger (1893-1990) Freydning o'z joniga qasd qilish g'oyasini rivojlantirdi. U o'z joniga qasd qilish harakatining uchta asosiy qismini ajratib ko'rsatdi. Uning fikricha, o'z joniga qasd qilish uchun quyidagilar zarur:

1. O'lish istagi. Bunday odamlar o'zlarini hayotlarini asossiz xavf ostiga qo'yishga moyildirlar. O'lim bu jismoniy va ruhiy azob-uqubatlarning yagona davosi deb hisoblaydigan (bemorlar orasida ham keng tarqalgan).

2. O'ldirish istagi: tajovuzning eng oxirgi shakli.

3. O'ldirilish istagi: bo'ysunishning eng yuqori darajasidir.

Shunday qilib, agar inson bir vaqtning o'zida Menninger (1938) tomonidan tasvirlangan barcha istaklarga ega bo'lsa, o'z joniga qasd qilish ehtimoli juda yuqori. Muallifning fikri bo'yicha aniq va namoyishkorona bo'lmagan o'z joniga qasd qilishga urinishi uchun ushbu uchta komponentni o'z ichiga olishi lozim. Agar ulardan birortasi yetishmayotgan bo'lsa, unda urinish jiddiy emas: u tashqi ta'sir uchun mo'ljallangan va kimnidir qo'rqitish, shantaj qilish va shu bilan ba'zi foydalarni olish istagi bilan bog'liq.

Karl Gustav Yung tomonidan shaxsiyatning analitik nazariyasi. Karl Gustav Yung (1879-1961) ko'ra, yetakchi motivlardan biri intrapsixik (psixika ichida vujudga kelishi) kuchlar va tasvirlar bo'lib, ularning kelib chiqishi evolyutsiya tarixiga taqaladi. O'z joniga qasd qilish muammosiga to'xtalib, o'z joniga qasd qilishning muhim sababi odamning ma'naviy qayta tug'ilishga bo'lgan ongsiz istagiga ishora qilgan K. G. Yungning mistik rangli konsepsiyasi alohida qiziqish uyg'otadi. Bu istak arxetipning aktuallashuvi bilan bog'liq turli shakllarni olgan jamoaviy ongsizlik.

1. Metapsixoz (ruhlarning ko'chishi), insonning hayoti turli xil tana mujassamlashlari bilan uzaytirilganda.

2. Reinkarnatsiya, bu shaxsning uzluksizligini va inson tanasida yangi tug'ilishni saqlashni o'z ichiga oladi.

3. O'limdan keyin inson hayotining tirilishi, buzilmaydigan holatda, nozik tana deb ataladi.

4. Transformatsiya bilan individual hayotda qayta tug'ilish o'lik mavjudot o'lmas mavjudotga aylanadi.

5. Transformatsiya bevosita emas, balki shaxsiyatdan tashqarida

O'z joniga qasd qilishning individual psixologik jihatlari. Individual psixologiyaning asoschisi Alfred Adler (1870-1937) inson bo'lish, eng avvalo, o'zining mukammal emasligini his qilish demakdir, deb hisoblagan. Hayot maqsad sari intilishdan iborat, ongli bo'lishi mumkin, lekin shaxsning barcha harakatlarini boshqaradi va hayot tarzini shakllantiradi. Nomukammallik tuyg'ulari erta bolalik davrida paydo bo'ladi va jismoniy va ruhiy nochorlikka asoslanadi, turli nuqsonlar bilan kuchayadi. Insonning boshqa odamlar bilan hamnafaslik tuyg'usini his qilishi ekzistensial jihatdan muhimdir. Shuning uchun u butun umri davomida o'zining komplekslarini yengish uchun kompensatsiyalarini izlaydi. Bu o'z-o'zini tasdiqlash, kuchga ega bo'lish istagida amalga oshiriladi inson xulq-atvorining harakatlantiruvchi kuchi va hayotni mazmunli qiladi.

Biroq, bu qidiruv muhim to'siqlarga duch kelishi va inqirozli vaziyatga olib kelishi mumkin, bu o'z navbatida o'z joniga qasd qilish uchun zaminni boshlaydi: jamoa tuyg'usi yo'qoladi; odam va boshqalar o'rtasida "masofa" o'rnatiladi, qiyinchiliklarga toqat qilmaslikni; his-tuyg'ular sohasida g'azab, nafrat va qasos ta'sirining ustunligi bilan o'xshash narsa paydo bo'ladi. "Masofa" shafqatsiz doirani shakllantiradi va inson o'zini turg'unlik holatida topadi, uning atrofidagi hayot haqiqatiga yaqinlashishga to'sqinlik qiladi. Natijada regressiya - o'z joniga qasd qilishga urinishdan iborat bo'lgan harakat, o'ziga rahm-shafqat izlashga o'tiladi.

Alfred Adler (1870-1937) ta'kidlaganidek, odamda ko'pincha ongsiz ravishda maqsadga intilish bo'lganligi sababli, autoagressiya paytida harakatlar ketma-ketligini bilib, uni oldini olish mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Psixodinamik yo'nalish va ego- psixologiyasi. Karen Xorni (1885-1952) Psixodinamik yo'nalish, ego-psixologiyasi va shaxsiyatning ijtimoiy-madaniy nazariyasiga muvofiq, odamlar o'rtasidagi munosabatlar buzilganida, asosiy tashvish deb ataladigan nevrotik konflikt paydo bo'ladi, deb hisoblardi. Xavotirga qo'shimcha ravishda, nevrotik vaziyatda odam yolg'izlik, yordamsizlik, qaramlik va dushmanlikni his qiladi. Ushbu belgilar o'z joniga qasd qilish xatti-harakatlarining asosiga aylanishi mumkin. To'qnashuv paytida dushmanlik, o'ziga qaratilgan buzg'unchi tendensiyalar kabi aktuallashadi. Bir qator hollarda, bu ixtiyoriy o'lim, bu o'zligini tasdiqlashning yagona yo'li bo'lib tuyuladi.

psixoanalitik *nazariyalarning tanqidi*. psixoanalitik nazariyalar boshqalarga qaraganda tanqidga ochiq. Psixoanaliz tarafdorlari inson ruhiyatini Freyd nazariyasi prizmasi orqali tahlil qilish istagida hattoki antiilmiy tushunchalarni ham taklif qilishgan: masalan, ularning fikricha, ishonchli prognostik belgi Afrikaga bo'lgan muhabbatdir- uning konturida u ayolning bachadoniga o'xshaydi, bu yerda o'z joniga qasd qilishni xohlovchilar ongsiz ravishda shu joyga qaytishni xohlaydilar. Psixoanalitiklarning fikriga ko'ra, bu erda odatiy misol Ernest Xeminguey, u "qorong'i qit'a" ga sajda qilgan va ofisida osilgan ov miltig'i bilan o'zini otgan.

Yana bir munozarali tushuncha juda keng tarqalgan: o'z-o'zini yo'q qilish usulini tanlash jinsiy aloqa bilan bog'liq. Jinsiy qoniqish his qilmaganlar o'zlarini osishni tanlashadi, katta bo'lishni xohlovchilar poyez tagiga tashlamochi bo'lganlar yashirin gomoseksuallar deb hisoblashadi

Umuman olganda, psixoanalitik maktab vakillari o'z joniga qasd qilishni og'riqli mexanizmlarning namoyon bo'lishi sifatida tahlil qiladilar va kamroq darajada ularni ijtimoiy nuqtai nazardan ko'rib chiqadilar.

O'z joniga qasd qilishning ekzistensial nazariyalari. Logoterapiya asoschisi Viktor Frankl (1905-1998) o'z joniga qasd qilishni hayotning ma'nosi va inson erkinligi kabi tushunchalar qatoriga, shuningdek, o'lim va o'limga borish psixologiyasi bilan bog'liq holda ko'rib chiqdi. Mavjudlikning mazmuniligi bilan ajralib turadigan shaxs o'z borligi yo'lga nisbatan erkindir. Biroq, hayotda u uch darajada ekzistensial cheklolarga duch keladi: mag'lubiyatga uchrashi, azob chekishi va o'lishi lozimligi. Shuning uchun, insonning vazifasi - buni tushunib, muvaffaqiyatsizlik va azob-uqubatlarga dosh berishdir. V.Frankl bu tajribani fashistlarning konslagerlaridan o'rgandi, u yerda har daqiqada azob-uqubat va o'lim bilan to'qnash kelishi, bu esa uni hayot va o'lim tushunchalarini qayta ko'rib chiqishga majbur qildi.

Franklning fikrlariga ko'ra, o'z joniga qasd qilish g'oyasi har qanday sharoitda ham hayot har bir inson uchun ma'noga to'la degan fikrga mutlaqo ziddir. Ammo o'z joniga qasd qilish g'oyasining mavjudligi - o'z joniga qasd qilishni tanlash, o'z-o'ziga radikal chaqiriqni qabul qilish - insonning mavjud bo'lish usuli bilan hayvonlar mavjudligidan ajratib turadi. Viktor Frankl o'z joniga qasd qilishga afsus bilan qaradi va buning uchun hech qanday qonuniy, shu jumladan ma'naviy jihatdan oqlab bo'lmaydi. Bu yo'l emas boshqalar oldida aybni to'lash uchun: faqat noto'g'ri vijdon o'z joniga qasd qilishni buyurishi mumkin. Inson hayot qoidalariga bo'ysunishi kerak: har qanday aziyatda g'alaba qozonishga urinmaslik, shuningdek, chidab bo'lmas mavjudlik sharoitida ham kurashni to'xtatmaslik kerak. O'z joniga qasd qilish odamni imkoniyatlardan, yangi tajriba orttirish va shuningdekhayotda yana-da rivojlanish imkoniyatidan mahrum qiladi. O'z joniga qasd qilgan taqdirda, hayot muvaffaqiyatsizlikka aylanadi. O'z joniga qasd qiluvchilaro'limdan qo'rqmaydi - ular hayotdan qo'rqadi, deb ishongan Viktor Frankl.

O'z joniga qasd qilishni o'rganishga fenomenologik yondashuvlar. Tanatolog, Los-Anjelesdagi Kaliforniya universiteti professori E.Shneydman ikkita shaxsiy xususiyatni ajratib ko'rsatadi: o'z joniga qasd qilish va o'limga moyillik. O'z joniga qasd qilish deganda shaxsning o'z joniga qasd qilish xavfi tushuniladi.

E. Shneydman birinchi bo'lib o'z joniga qasd qilishning yaqinlashayotganini ko'rsatadigan belgilarni tasvirlab, ularni "o'z joniga qasd qilishning kalitlari" deb atagan. U o'z joniga qasd qilish xulq-atvori bilan bog'liq jamiyatda mavjud bo'lgan afsonalarni, shuningdek, o'z joniga qasd qilish xatti-harakatlarini belgilaydigan ba'zi shaxsiy xususiyatlarni ko'rib chiqdi. Bunga quyidagilar kiradi:

1. O'lim izlovchilar, ataylab o'z hayotidan voz kechadigan, qutqarilish imkoniyati minimaldir.
2. O'lim tashabbuskorlari (masalan, og'ir kasallar, ongli ravishda o'zini qo'llab-quvvatlashdan mahrum qilish).
3. O'lim bilan o'ynashish, o'zlarini xavf ostida qo'yish va omon qolish ehtimoli juda past bo'lgan vaziyatlarni hosil qilish.
4. O'limni ma'qullaydiganlar, ya'ni o'zlarining oxirigacha faol harakat qilmasalar ham, shu bilan birga o'z joniga qasd qilish niyatlarini yashirmaydilar: masalan, yolg'iz qariyalar yoki hissiy jihatdan beqaror o'smirlar va yosh yigitlar uchun xarakterli bo'lib, o'ziga xoslik inqirozi davrida.

E. Shneydman barcha o'z joniga qasd qilish holatlari va ularni sodir etish usullarining xilma-xilligiga qaramay, ularga xos bo'lgan umumiy xususiyatlarni tasvirlab berdi. N. Faberou bilan birgalikda u psixologik autopsiya usulini joriy qildi (o'z joniga qasd qilganlarning o'limdan keyingi yozuvlarini tahlil qilish). N. Faberou insonning o'z-o'zini barbod qilish xatti-harakati konsepsiyasini yaratuvchisidir. Uning yondashuvi kengroq nuqtai nazarga imkon beradi. Bu muammoga nafaqat tugallangan o'z joniga qasd qilish, balki autoagressiv xatti-harakatlarning boshqa shakllari ham kiradi: alkogolizm, giyohvand moddalarni suiiste'mol qilish, giyohvandlik, tibbiy tavsiyalarni e'tiborsiz qoldirish, mehnatkashlik, dilekventlik, asossiz tavakkal qilish, beparvolik bilan qimor o'ynash. Bu yondashuv N. Faberouga zamonaviy o'z joniga qasd qilishning oldini olish tamoyillarini ishlab chiqishga va AQSHda, keyin esa dunyoning ko'plab mamlakatlarida o'z joniga qasd qilishning oldini olish markazlarini yaratishga kirishishga imkon berdi².

2 Шелехов И. Л., Каштанова Т. В., Корнетов А. Н., Толстолес Е. С. Суицидология: учебное пособие / И. Л. Шелехов, Т. В. Каштанова, А. Н. Корнетов, Е. С. Толстолес – Томск: Сибирский государственный медицинский университет, 2011. – 203 с.

“Suitsidni hech qachon oqlab bo‘lmaydi, biroq uni insonning o‘z va jamiyat imkoniyatlari yordamida oldini olish mumkin” (Z.Freyd)³

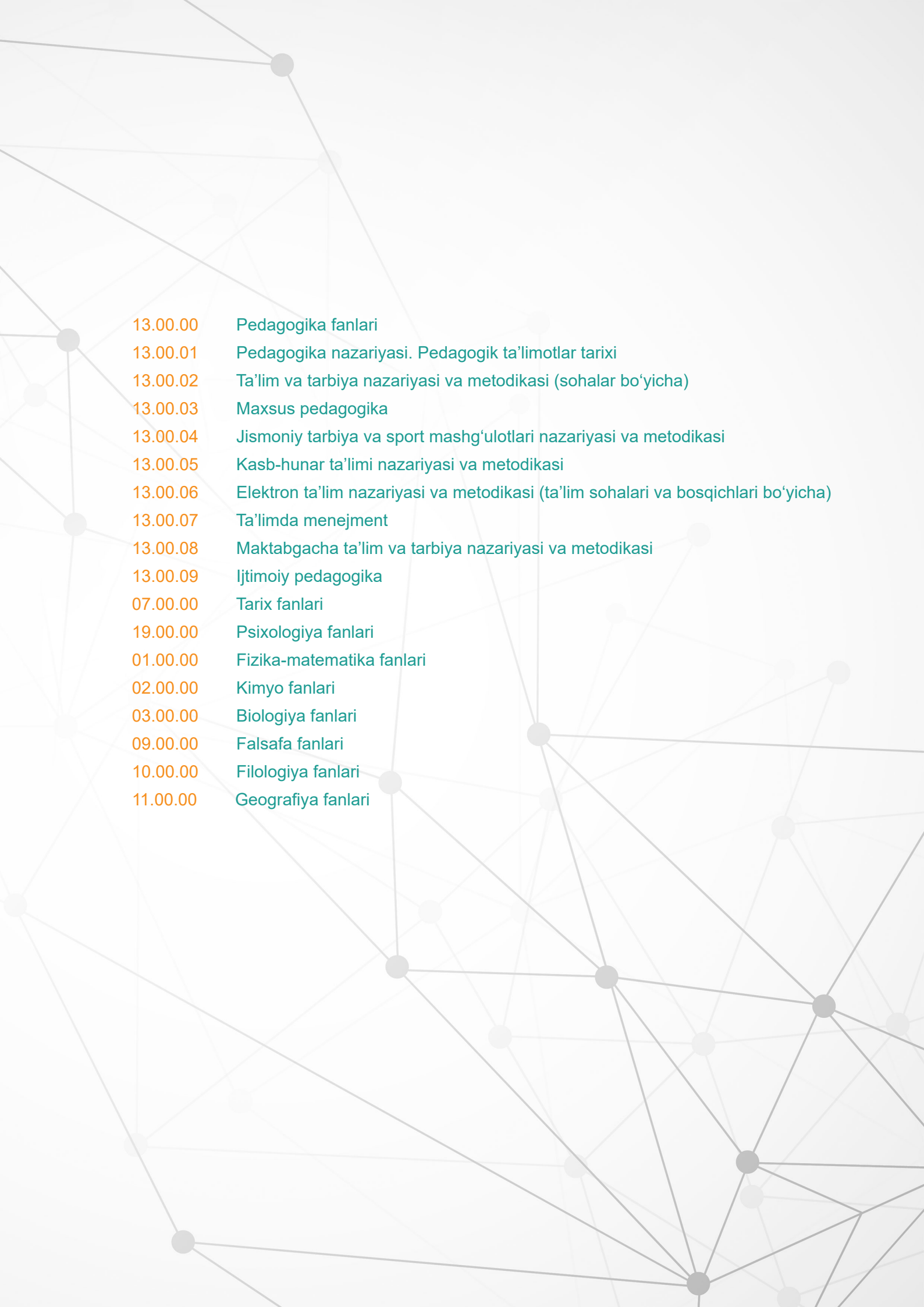
XULOSA VA TAKLIFLAR

Hozirgi kunga qadar suitsidal xulq-atvorga doir turli qarashlarga ega ko‘plab yondashuvlar mavjud. Biroq aksariyat tadqiqotchilar suiqasdni shaxsning tashqi omillarga nisbatan ijtimoiy psixologik dezadaptatsiyasi oqibati ekanini e’tirof etishadi. Bunday omil bo‘lib insonda nafaqat ichki, balki shaxslararo munosabatlarga doir ziddiyatni paydo qiladigan har qanday sabab ilgari surilishi mumkin. Ilim-fan oldida turgan boshqa bir muammo insonning, xususan, bolalarning, suitsidal niyatlarini imkon qadar erta aniqlanishi bilan bog‘liq. Zotan, ta’lim tizimi mutaxassislar uchun ta’lim oluvchilardagi suitsidal xulqni o‘z vaqtida aniqlash juda muhim bo‘lib bormoqda. suitsidal xulq-atvor muammosiga doir adabiyotlar tahlili ushbu hodisaga nisbatan muqarrar ko‘rsatkichlarni olish imkonini beradigan suitsidal niyatlarni diagnostika qiladigan metodlar hisobda mavjud emasligini ko‘rsatdi. Fundamental nazariy bilimlar, shuningdek, eng so‘nggi tadqiqiy ma’lumotlarga tayanib, insonning suitsidal xulq-atvori, ko‘pincha odamning psixik nosog‘lomligida emas, “nosog‘lom” jamiyatda yuzaga kelgan muhitda ekanini e’tirof etish kerakligini xulosa qilishni o‘rinli deb hisoblaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yildagi nutqlari. Toshkent: prezident.uz, 2019. <https://president.uz>
2. Амбрумова А.Г. Социальнопсихологическая дезадаптация личности и профилактика суицида. / А.Г. Амбрумова, В.А.Тихоненко, Л.Л. Бергельсон. – М.: Вопросы психологии, 1981. – 221 с.
3. Бек А. (1999) Техники когнитивной психотерапии / Фенько А.Б., Игнатъева Н.С., Локтаева М.Ю. (ред.) Психологическое консультирование и психотерапия. Хрестоматия. Т. 1. Теория и методология. – М.: МПЖ, 1999. – С. 142-167.
4. Епанчинцева Г.А., Козловская Т.Н. Методологические, теоретические, методические основания скрининговых исследований суицидальных намерений подростков// Фундаментальные исследования. – М., Пенза: ИД «Академия Естествознания», 2013. – С. 2085-2089.
5. Ефремов В.С. Основы суицидологии / В.С. Ефремов. – СПб.: «Издательство «Диалект», 2004. – 480 с.
6. Моховиков А.Н Суицидология: Прошлое и настоящее: Проблема самоубийства в трудах философов, социологов, психотерапевтов и в художественных текстах/ А.Н. Моховиков. – М.: Когито–Центр 2001. – 569 с.
7. Сотникова Ю.А. Специфика лиц, совершающих суицидальные попытки/ Ю.А Сотникова // Социальная и клиническая психиатрия. – 2005. - № 6. – С.11-18.
8. Сравнительно-возрастные исследования в суицидологии. Сборник научных трудов московского научно-исследовательского института психиатрии/ под ред В.В. Ковалева. Суицидал фаоллик ва уни прогнозлаш муаммолари 18 – М.: Московский научно-иссл. ин-т психиатрии, 1989. – С. 146.
9. Таркина Г.И. Факторы суицидального поведения/ Г.И.Таркина. – М.: Агрус, 2005. – 211 с.
10. Тукаев Р.А. Антисуицидальные факторы личности/ Р.А.Тукаев. – М.: ТЦ «Сфера», 2004. – 324 с. 10. Холмогорова А.Б. Когнитивная психотерапия суицидального поведения: история разработки, современное состояние, перспективы развития / А.Б. Холмогорова // Медицинская психология в России: электрон. науч. журн. – 2013. - № 2 (19). [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://medpsy.ru>.
11. Шелехов И. Л, Каштанова Т. В., Корнетов А. Н., Толстолес Е. С. Суицидология: учебное пособие / И. Л Шелехов, Т. В. Каштанова, А. Н. Корнетов, Е. С. Толстолес – Томск: Сибирский государственный медицинский университет, 2011. – 203 с.
12. Б.М.Ботиров, С.Р.Ботирова. Суицидал фаоллик ва уни прогнозлаш муаммолари / Монография. –Т.: «Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi», 2021. 118 бет.

³ Б.М.Ботиров, С.Р.Ботирова. Суицидал фаоллик ва уни прогнозлаш муаммолари / Монография. –Т.: «Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi», 2021. 118 бет.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.